

PSÁT PŘÍSTUPNĚ ZVLÁDNE KAŽDÝ

Slide 1

Možná si říkáte, že aby se člověk naučil psát hezky přístupně, bude muset absolvovat rekvalifikaci, půlroční kurz tvůrčího psaní nebo mít aspoň pořádnou nálož spisovatelského talentu.

V tom případě mám pro vás dobrou zprávu – není to tak. Tzv. plain language už dokonce všichni umíte teď. Je to totiž jazyk, kterým přemýšlíme a mluvíme. **Když si mezi sebou povídáme, automaticky se vyjadřujeme přirozeně a srozumitelně.**

Stačí tedy stejnou lehkost a přirozenost přenést i do psaného textu. Proto první příkazání přístupné češtiny zní:

Slide 2

„Pište, jak mluvíte“. To samozřejmě neznamena, že když mluvíme nějakým nářečím nebo nespisovně, že máme přesně stejně psát i úřední dokumenty. Tahle zásada se týká **stavby vět**.

Dobře – ale jaká stavba to je? Ono to vlastně není snadné popsat, že? Všichni automaticky mluvíme přístupným jazykem, ale vlastně to neznamena, že ho dokážeme taky vysvětlit. Je to podobné jako u kocoura Garfielda.

Slide 3

„Garfielde, když chodíš, nakračuješ vždy oběma levými a oběma pravými tlapkami současně, nebo pohybuješ zároveň protistojnými tlapkami?“

Garfield umí chodit zcela přirozeně, ale když má svou chůzi najednou analyzovat, má pocit, že už nikdy neudělá ani krok, protože neví jak.

I my musíme zjistit, **čím se vyznačuje přirozená stavba vět v mluveném jazyce**, abychom ji dokázali v psaném textu dobře napodobit. V naší knize *Pište čtivě a srozumitelně* a taky na našich kurzech to podrobně vysvětlujeme. My máme dnes jen asi čtvrt hodiny, ale i tak si stihneme všechny klíčové body aspoň stručně představit.

Slidy 4–7

Taková je tedy ve zkratce přirozená stavba vět v češtině. Ale to je teprve polovina cesty k plain language. Jak to? Odpověď je na dalším slidu.

Slide 8

Jak už naznačil v předešlém příspěvku brácha, nejen s větami, ale i s textem jako celkem chceme pracovat tak, aby se v něm daly **snadno najít informace, které čtenář hledá**. Přispějí k tomu zase tři body. Pojdme se na ně podívat.

Slidy 9–11

Zavádění plain language v českých firmách a institucích je pořád ještě velká novinka, ale nějaké zkušenosti už máme i v našem prostředí. Měli jsme s bráchou možnost za posledních pět let školit v používání přístupné češtiny pracovníky několika státních institucí a také velkých firem. Na náš kurz plain language stačí čtyři hodiny, a mají-li se účastníci smysluplně zapojovat a diskutovat, osvědčila se nám maximální účast 15 lidí, lépe spíš 10.

A co dalšího jsme při kurzech zjistili? Pokud byste plain language rádi zavedli i u vás, počítejte s těmito poznatky:

Slide 12

Je tedy důležité, aby se zaměstnanci dozvěděli nejen to, **jak** psát přístupně, ale také **proč**. Pokud vedení nastolený směr aktivně podporuje a pokud se podaří většinu pracovníků motivovat, aby se tímto směrem vydali, výsledky jsou úžasné.

Mám pro vás na závěr malou ukázkou toho, jaký pokrok udělali v jedné státní agentuře, kde jsme zaměstnance v přístupné češtině proškolili.

Slide 13

Tady vidíte výňatek z jednoho dokumentu. Měl desítky stran a vlastně všechny vypadaly takhle – velké bloky textu bez záchytných bodů. Konkrétní informaci aby tam člověk hledal lupou.

Po našem kurzu ten dokument zásadně přepracovali, takže stejný úsek teď vypadá takhle:

Slide 14

Všimněte si, že se to už nepodobá románu, knížce – spíš skoro **mapě**: Informace jsou rozčleněné, to klíčové je vhodně zvýrazněné, text není třeba celý číst.

I to je důkaz, že zavést někde plain language jako normu pro psané texty vůbec nemusí být zdoluhavé ani náročné. Přístupná čeština je jazyk nám všem blízký – je to jazyk našich každodenních konverzací. A proto si tento styl vytváření textů může osvojit každý.

Moc vám děkuju, že jste si takový cíl vytkli.